

LJUBLJANSKI ZVON

MESEČNIK ZA KNJIŽEVNOST IN PROSVETO.

LETNIK XL,

1920.

ŠTEVILKA 2.

VOJESLAV MOLÈ:

PISMO V DOMOVINO.

OTONU ŽUPANČIČU.

I.

Pomlad. Čeremhe bele v šumnih gajih,
žalujke breze nad zrcalom vod,
nebo nad stepo v radostnih sijajih, —

nekje se sokol nosi v sinji svod,
nad reko sanja vas, a v meji kliče
družico drozd... Povsod pomlad, povsod.

Le v srcu ni je. Misel v daljne griče
zaromala je, išče znanih cest
v dolenske loge, v solnčnate holmiče.

Zaman. Visok, molčeč je zid — boiest
(— ne preleti ga orlokrila ptica —)
med nami zrasel od zemlje do zvezd.

In vse je le še čudežna pravljica:
kako šume v pomlad dobrave naše,
kako zlati se židana pšenica,

kako povračajo se črede s paše,
kako smeji se v bregu polni grozd,
zvenijo pesmi, žvenketajo čaše,

kako v viharju poje hrastov gozd...
Bilo je. Daleč tam. In je minulo.
Le še spomin mi je otožen gost.

Za cvetom cvet — kako se je osulo
vse, kar biló je radost in sijaj,
in srcu zadnji je smehljal otrulo!

In zdaj Ti pišem tja v domači kraj,
iz step sibirskih v daljno domovino,
ki bogve če uzrem jo sploh še kdaj.

Prispe to pismo v rodno kdaj daljino?
Bogve. Od tam ni sluhov, ni vesti,
ni pisem v to pozabljeno tujino.

Deli globoko morje nas krvi
in ne dozrejo mu bregov pogledi
megleni hrepenenja in skrbi.

Mordá v grobovih mnogi že sosedi
počivajo in ljubljeno srce
že mnogih dragih je podleglo bedi,

Mordá... Mordá je naše že ime
samo še blede senca med spomini,
ni vzdihov več in suhe so solzé.

Pozabljeni smo, izgubljeni sini.
Ah, dolga, težka, izgubljena leta,
mladost ubita, križana v tujini...

Mi vsi smo kakor tožen vrt brez cveta, —
uničil ga ponočen je vihar,
zatrli mu v kali vsa semena sveta, —
nikdar ne bo več prejšnjih rož, nikdar.

II.

Vem, Ti se čudiš, da še sploh živimo.
Jaz tudi. Petkrat up smo in gorje
že pokopali pod sibirsko zimo.

A zdaj? Zdaj delo vzeli smo v roké,
zagrebli hrepenenje, upe, sanje
in delamo, — a kaj, se še ne ve...

To je: ne ve se, kam nas delovanje
lahko pripelje še, na vsak način
pa delo naše ni tako vsakdanje.

Kot muham pajek, zdaj iz pajčevin
sovragom predemo nevarne zanke,
vspeh je gotov, — očetov vreden sin.

Z lahkoto si rešujemo uganke,
ki jih noben ne reši diplomat,
enačbe, ki so v njih samo neznanke.

Zavijamo v ponosni se škrlat
tribunskih tog — in ta je novi Kato
in drugi Cezar, tretji je Marat.

Ideja naša pa — dejal bi Plato —
nesmrtna je. Sicer vsebina njena
ni jasna še, a vendar je le zlato.

Se vedno duša v nas tiči ognjena,
iz bronca čistega kot solnce vlita,
nepremagljiva kot železna stena.

In njena pot je cesta zmagovita
k visokim ciljem koncem zadnjih cest:
v Sibiriji jim pravimo — korita...

Sploh smo že čisto blizu zlatih zvezd,
drugače pa živimo kot doma
in Ti odveč pač moja je povest.

Devicam tožimo gorje srca,
imamo časopise, klike, stranke
in velik grb trobarvnega polja.

Različno nosimo se: ta opanke
še nosi, drugi škornje, tretji lepe
ševro, podarjene od dobre znanke.

Kar tiče se politike; pa sklepe
vsak dan imamo nove, kakor pač
zapiha veter z gor usode stepe.

Le tupatam se najde rokovnjač,
ki o doslednosti nam govoriči,
pa res nam ni več treba teh igrač.

Brezskrbno letamo kot zgodnji ptiči
nad brezdni, — v solncu zemlja se blešči,
pozabljena so gnezda med grmiči. —

A jaz? Živim samotne, težke dni
in v duši tli pritajen, grenek strah
pred tmo poslednje, žalostne noči, —
če tu bi v grobu spal moj trudni prah...

III.

Rad spal bi daleč tam, kjer naši lesi
šumijo v dan iz svojih rosnih sanj
in vriskajo škrjančki pod nebesi.

Rad spal bi tam, kjer v igri lesketanj
beže slapovi rek od skale k skali
in strm je breg in solnce zlito nanj.

Rad spal bi tam, kjer v jezeru zrcali
nebo nad snegom sinjih se planin
in blesk neba se v eno zliva z vali.

Rad spal bi tam, kjer v sanjah bi tišin
dehtela nad menoj pomlad in cvetje
na grob mi sipala kot tih spomin.

Budilo bi me v noči sladko petje,
zveneče od zemlje do zlatih zvezd,
iz prsi slavčevih med mladoletje.

Prihajala bi ona z daljnih cest,
ki mi je vse na svetu, moja žena,
ublažila še groba bi boleost.

In veter, ki čez polja razcvetena
bi vel, bi nosil moj pozdrav do nje,
jej božal lica, s solzo orošena...

Rad spal bi daleč tam... Gre misel, gre
 čez neobsežna, šumna stepna polja
 in sanja duša, hrepeni srce.

A k tlom je prikovana moja volja
 in ni izhoda, ceste, ni poti;
 ni krila ne pomagajo sokolja —
 in s stisnjenimi čakam le zobmi...

Tomsk, 1. in 2. junija 1919. Na Ruskem mi je

*padla Dekadencijsna mrena izpred oči. Hvala bogu
 vstoro, velikoga jedra 30*

RAD. PETERLIN-PETRUŠKA:

OREL.

Predno vstane dan iz zarje krvave,
 iznad niračne, močvirne dobrave
 vzprhotal je v podnebne višave
 orel mlad.

Tam nad njim se razpenja v breždanstvo
 nedosežne moči veličanstvo,
 neizmerno, neskončno prostranstvo
 neba.

Pod njim zemlja kot črna gromada;
 in od vzhoda na njej do zapada
 le jeza, zavist, zloba vlada
 in smrt.

Poteptana je vsaka pravica
 in z mečem v rokah gre krivica,
 samopašna, krvava kraljica
 iz kraja v kraj...

In vrniti tja orel se noče,
 le kvišku vro želje mu vroče:
 tam bi plul, ko bi bilo mogoče
 vekomaj!

